

ČESKÁ REPUBLIKA
ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Krajský soud v Brně rozhodl samosoudcem Mgr. Filipem Skřivanem ve věci

žalobce: **B. P.**
bytem X

proti
žalovanému: **Ministerstvo práce a sociálních věcí**
sídlem Na Poříčním právu 1, Praha 2

o žalobě proti rozhodnutí žalovaného ze dne 7. 4. 2021, č. j. MPSV-2021/21515-924/5, sp. zn. SZ/MPSV-2021/21515-924,

takto:

- I. Rozhodnutí Ministerstva práce a sociálních věcí ze dne 7. 4. 2021, č. j. MPSV-2021/21515-924/5, sp. zn. SZ/MPSV-2021/21515-924, se ruší a věc se vrací žalovanému k dalšímu řízení.
- II. Žalobci se nepřiznává náhrada nákladů řízení.
- III. Žalovaný nemá právo na náhradu nákladů řízení.

Odůvodnění:

I. Vymezení věci

1. Úřad práce České republiky – krajská pobočka ve Zlíně (dále jen „úřad práce“) rozhodnutím ze dne 6. 1. 2021, č. j. 1334/2021/KRO, z moci úřední ve věci opětovného posouzení nároku rozhodl, že žalobci bude poskytován příspěvek na péči dle zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách (dále jen „zákon o sociálních službách“) ve výši 800 Kč měsíčně, neboť žalobce z důvodu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu nezvládá 3 základní životní potřeby – mobilitu, osobní aktivity a péči o domácnost. Žalovaný napadeným rozhodnutím zamítl odvolání žalobce a rozhodnutí úřadu práce potvrdil.

II. Obsah žaloby

2. Proti napadenému rozhodnutí podal žalobce včasnou žalobu. Namítá, že předchozích více než sedm let měl uznáno rovněž nezvládání základní životní potřeby tělesné hygieny. Zdravotní stav žalobce se od té doby nijak nezlepšil, proto je nyní posouzením překvapen.
3. Žalobce uvádí, že má totální endoprotézu obou kolenních kloubů, pravého kyčelního kloubu a na levé kyčli má artrózu II. – III. stupně. Trpí těžkou polyartrózou všech nosných kloubů obou dolních končetin, víceetážovým algickým vertebrogenním syndromem a onemocněním lumbálních plotének. Nepředkloní se, neotočí se, potřebuje pomoc pečující osoby i na vozíku. Má rovněž diabetickou polyneuropatii dolních končetin těžkého stupně a je limitován také monstrózní obezitou, hypertenzí a astmatem.
4. Kvůli omezenému rozsahu pohybu páteře (nedokáže se předklonit ani provést úkony do strany) potřebuje žalobce pomoc při celkové hygieně – mytí dolních končetin a osušování celého těla. Odůvodnění posudkové komise k této potřebě je jen obecné konstatování posudkových kritérií, které nijak nereflektuje onemocnění žalobce ani informace ze sociálního šetření.
5. Pohyblivost žalobce limituje také ohledně základních životních potřeb stravování, oblékání a obouvání a výkonu fyziologické potřeby. Vsedě není schopen se dostatečně předklonit, aby si sám mohl obléknout kalhoty, ponožky nebo obout boty. Stoj zvládne pouze s oporou, proto se nemůže obléknout ani ve stoje.
6. Žalobce ujde jen pár kroků s oporou francouzské hole, proto si nemůže sám zajistit servírování stravy. Servírovací stolek by nijak nepomohl, neboť by jej žalobce nemohl posouvat. Ani na invalidním vozíku nedokáže žalobce převést talíř.
7. Kvůli tělesné váze a omezené pohyblivosti potřebuje žalobce pomoc i při očištění po výkonu fyziologické potřeby, což posudkoví lékaři zcela opomíjejí, přestože je na to žalobce dlouhodobě upozorňuje.
8. Tvrzení žalobce o potřebě pomoci při zvládání životních potřeb nelze odbýt pouhým konstatováním, že žalobce nemá parézy končetin ani ztuhnutí celé páteře a s pomocí facilitátorů musí vše zvládat. Odůvodnění posudkových závěrů má žalobce z těchto důvodů za neúplné a nepřesvědčivé. Navrhuje proto, aby soud napadené rozhodnutí zrušil a věc vrátil žalovanému k dalšímu řízení.

III. Vyjádření žalovaného

9. Žalovaný uvádí, že posouzení zdravotního stavu žalobce vychází ze závěrů sociálního šetření a veškeré zdravotnické dokumentace. Posudková komise i žalovaný se vypořádali se

všemi vznesenými námitkami a v řízení se nedopustili ani jiných pochybení. Žalovaný proto navrhuje žalobu jako nedůvodnou zamítnout.

IV. Posouzení věci krajským soudem

10. Žaloba byla podána včas (§ 72 odst. 1 s. ř. s.), osobou k tomu oprávněnou (§ 65 odst. 1 s. ř. s.). Žaloba je přípustná (zejména § 65, § 68 a § 70 s. ř. s.).
11. Žaloba je důvodná.
12. Předpokladem pro vznik nároku na příspěvek na péči je závislost žadatele na pomoci jiné osoby při zvládání základních životních potřeb dle § 7 odst. 2 a § 8 zákona o sociálních službách. Podle § 9 odst. 5 zákona o sociálních službách *pro uznání závislosti v příslušné základní životní potřebě musí existovat příčinná souvislost mezi poruchou funkčních schopností z důvodu nepříznivého zdravotního stavu a pozbytím schopnosti zvládat základní životní potřebu v přijatelném standardu.* Podle odst. 6 téhož ustanovení *bližší vymezení schopností zvládat základní životní potřeby a způsob jejich hodnocení stanoví prováděcí právní předpis.* Podle § 1 odst. 1 prováděcí vyhlášky *schopnost osoby zvládat základní životní potřeby se pro účely stanovení stupně závislosti hodnotí podle aktivit, které jsou pro jednotlivé základní životní potřeby vymezeny v příloze č. 1 k této vyhlášce.* Podrobná kritéria pro posuzování schopnosti zvládat základní životní potřeby tedy obsahuje příloha č. 1 prováděcí vyhlášky. *Pokud osoba není schopna z důvodu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu zvládat alespoň jednu z aktivit, která je pro schopnost zvládat základní životní potřebu vymezena v příloze č. 1 k této vyhlášce, není schopna základní životní potřebu zvládat (§ 2a prováděcí vyhlášky).*
13. Ustanovení § 1 odst. 4 vyhlášky současně dodává, že *za neschopnost zvládání základní životní potřeby se považuje stav, kdy porucha funkčních schopností dosahuje úrovně úplné poruchy nebo poruchy těžké, kdy i přes využívání zachovaných potenciálů a kompetencí fyzické osoby a využívání běžně dostupných pomůcek, prostředků, předmětů denní potřeby nebo vybavení domácnosti, veřejných prostor nebo s využitím zdravotnického prostředku nelze zvládnout životní potřebu v přijatelném standardu. Přijatelným standardem se rozumí zvládání základní životní potřeby v kvalitě a způsobem, který je běžný a obvyklý, a který umožňuje, aby tato potřeba byla zvládnuta bez každodenní pomoci jiné osoby.*
14. Stupeň závislosti osoby obligatorně posuzuje posudkový lékař, resp. v odvolacím řízení posudková komise žalovaného. Posudek ve věci příspěvku na péči musí být úplný, jednoznačný a přesvědčivý. Posudkový lékař se musí vypořádat se všemi rozhodujícími skutečnostmi, především s těmi, které posuzovaná osoba namítá, a vyjádřit se k její schopnosti zvládat aktivity vyjmenované u jednotlivých životních potřeb v příloze č. 1 prováděcí vyhlášky a své úvahy opřít o dostatečně zjištěný skutkový stav. Posudek je rozhodujícím důkazem v řízení o přiznání příspěvku na péči, pokud nevzbuzuje pochyby o své celistvosti a přesvědčivosti a neexistují jiné důkazy, které jeho správnost zpochybňují (srov. např. rozsudky Nejvyššího správního soudu ze dne 17. 4. 2014, č. j. 3 Ads 77/2013 - 22, ze dne 30. 7. 2015, č. j. 9 Ads 35/2015 - 44, ze dne 29. 9. 2015, č. j. 4 Ads 167/2015 - 27, ze dne 29. 8. 2016, č. j. 4 Ads 100/2016 - 25). Posudkový závěr musí být náležitě zdůvodněn, aby byl přesvědčivý a srozumitelný i pro správní soud, který nemá, a ani nemůže mít, odborné lékařské znalosti. Soud ověřuje, zda posudek posudkové komise

Ministerstva práce a sociálních věcí je úplný a přesvědčivý ve výše uvedeném smyslu (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 4. 10. 2017, č. j. 8 Ads 136/2017 – 35).

15. Z posudku posudkové komise žalovaného vyplývá, že zdravotní stav žalobce je dlouhodobě nepříznivý. Žalobce je po totální endoprotéze obou kolenních kloubů a pravého kyčelního kloubu. Diagnostický souhrn dále zmiňuje zejména levostrannou koxartrózu II. – III. stupně, vertebrogenní algický syndrom s převahou v hrudní a bederní oblasti, těžkou alimentární obezitu (151 cm, 151 kg) a diabetickou polyneuropatii dolních končetin.
16. V posudkovém zhodnocení se uvádí, že žalobce zvládá chůzi o dvou francouzských holích jen na krátké vzdálenosti. Používá mechanický invalidní vozík, který mu byl přidělen v roce 2016. Ke sporným základním životním potřebám je možné dále zmínit, že na horních končetinách bez patologie, vše v normě, na dolních končetinách svalový tonus, síla a taktilní cití v normě, areflexie L2-S2 oboustranně, Lassegue vlevo 10 st., vpravo 75 st. Dle praktického lékaře je žalobce obézní, problémy s oblékáním a obouváním má pro nadměrnou obezitu a vertebrogenní algický syndrom.
17. Posudková komise poté konstatuje nezvládání 3 základních životních potřeb. V odůvodnění jsou uvedena zákonná kritéria pro uznání základní potřeby za nezvládanou (funkční omezení stupně úplné nebo těžké poruchy, které vylučuje zvládání základní životní potřeby i za použití facilitátorů), následuje vyjádření k odvolacím námitkám, v němž je popsáno, kterými poruchami žalobce netrpí, a závěr posudku je opět tvořen obecnými úvahami, které by bylo možné uvést v podstatě v jakémkoliv rozhodnutí ve věci příspěvku na péči. Krajský soud v tomto případě ve světle skutkových okolností nynější věci ve shodě s žalobcem shledal odůvodnění posudkových závěrů jako neúplné a nepřesvědčivé.
18. Východiskem úvah krajského soudu je skutečnost, že pokud jsou veškeré podklady rozhodnutí (posudková hodnocení, lékařské zprávy, záznamy ze sociálního šetření apod.) ve vzájemném souladu a zároveň povaha nepříznivého zdravotního stavu zpravidla k nezvládání sporných základních životních potřeb nevede, lze klást na odůvodnění posudkových závěrů mírnější požadavky, a je možné akceptovat z hlediska požadavku na přesvědčivost a úplnost posudku obecnější odůvodnění.
19. Naopak ve spornějších případech je třeba, aby se posudková komise v případě uplatněných námitek věnovala konkrétní situaci žadatele (nikoliv pouze obecným kritériím), příčinami jeho nepříznivého zdravotního stavu (nikoliv primárně tím, jakým postižením žalobce netrpí) a tím, jak se tento nepříznivý zdravotní stav odráží ve schopnosti zvládat sporné aktivity základní životní potřeby. V případě, že posudková komise dospěje k závěru, že žadatel danou potřebu zvládá (nebo by zvládat měl), musí být krajský soud z odůvodnění posudku nebo odůvodnění napadeného rozhodnutí schopen seznat, z jakých konkrétních lékařských zpráv či vlastních lékařských úvah závěry posudkové komise vycházejí. Pokud vliv nepříznivého zdravotního stavu nebude možné dovodit z dostupné zdravotnické dokumentace a odborných poznatků lékařské vědy, bude na místě přistoupit k osobnímu vyšetření před posudkovou komisí.
20. Ačkoliv na osobním vyšetření žadatele není v řízení o příspěvku na péči nutné trvat vždy a bezpodmínečně (srov. rozsudek ze dne 14. 9. 2011, č. j. 4 Ads 82/2011 – 44) a v některých

případech ani osobní vyšetření nemusí přinést komplexní poznatky ke zvládnání základní životní potřeby, v nynější věci by se dle krajského soudu nabízelo. Sporný je totiž stav fyzických schopností žalobce, tj. zda je schopen se dostatečně předklonit, uklonit, případně s využitím facilitátorů v přijatelném standardu obsloužit svou osobu při hygieně (včetně očisty a po výkonu fyziologické potřeby) a oblékání a obouvání. Osobní vyšetření proto pokládá krajský soud za vhodný prostředek pro doplnění skutkových zjištění.

21. Jakkoliv v případě základní životní potřeby stravování by odůvodnění napadeného rozhodnutí přes jeho nedostatky mohlo ještě obstát (pochybnosti jsou pouze o jedné z aktivit dané základní životní potřeby, tj. servírování stravy; žalobce zároveň má invalidní vozík a nemá posudkově významné postižení horních končetin, které by ovlivňovalo schopnost i za pomoci vozíku stravu servírovat), v případě ostatních sporných základních životních potřeb posudek žádnou představu o rozhodujících úvahách posudkové komise neposkytuje.
22. Je třeba zdůraznit, že ze souhrnu lékařské dokumentace vyplývá významné omezení žalobce v pohybu, zejména v důsledku morbidní obezity, artrózy kloubů, vertebrogenního algického syndromu zejména v oblasti bederní páteře (který má objektivní podklad ve vyšetření – areflexie L2-S2 oboustranně, Lassegue vlevo 10 st., vpravo 75 st.) a diabetické polyneuropatie dolních končetin. Problémy s oblékáním a obouváním zmiňuje i lékařský nález praktického lékaře. Dle záznamu ze sociálního šetření žalobce oblékání sám nezvládne, neohne se, používá pouze diabetickou obuv, kterou mu nazuje pečující osoba za pomoci nazouvací lžice. Pečující osoba pomáhá také s celkovou hygienou, žalobce si umyje pouze obličej, ruce a přední část těla v dosahu ruky, zbytek hygieny, mytí zad, nohou a vlasů provede pečující osoba. Na WC dojde žalobce sám, očistu provede pečující osoba.
23. Je tedy postaveno najisto, že žalobce má problémy s mobilitou (základní životní potřeba mobility byla uznána jako nezvládaná), má v tomto ohledu vícečetná zdravotní omezení, praktický lékař zmiňuje problémy s oblékáním a sociální šetření popisuje nezvládání základních životních potřeb oblékání a obouvání, tělesné hygieny a výkonu fyziologické potřeby. Za této situace proto bylo na místě, aby se posudková komise těmito základními životními potřebami ve shora uvedeném smyslu zabývala podrobněji.
24. Podpůrně je možné odkázat též na Instrukci náměstkyně pro řízení sekce sociálně pojistných systémů č. 15/2016, podle níž ve vztahu k základní životní potřebě tělesné hygieny „u osob se zhoršenou mobilitou používajících 2 FH je třeba detailně zkoumat stav fyzických schopností a funkci končetin zejména pak ve vztahu k jejich schopnosti použít hygienické zařízení a provádět celkovou hygienu“. To lze dle krajského soudu přiměřeně vztáhnout i k základní životní potřebě oblékání a obouvání a napadené rozhodnutí ani tyto požadavky nereflektuje.
25. Vyjádření žalovaného v napadeném rozhodnutí k odvolacím námitkám je koncipováno jako shrnutí námítky, definice základní životní potřeby dle prováděcí vyhlášky, shrnutí výsledků sociálního šetření a stručný závěr, že posudková komise své závěry řádně zdůvodnila. K základním životním potřebám oblékání a obouvání a výkonu fyziologické potřeby s dovětkem, že pro schopnost oblékat si dolní části těla je podstatná schopnost opřít se nebo nadzvednout dolní končetiny a alespoň mírně nadzvednout hýždě, resp. schopnost opřít se o nohy nebo dolní končetiny, nadzvednout se, posadit se na WC a poté

se otřít. Ani toto odůvodnění dle krajského soudu na námitky žalobce a skutečnosti zjištěné ze zdravotnické dokumentace žalobce dostatečně přesvědčivě nereaguje.

26. S ohledem na vytýkané vady zdravotního posudku komise žalovaného, který byl stěžejním podkladem napadeného rozhodnutí, nemůže být tento posudek dostatečnou oporou pro skutkový stav, který vzal správní orgán za základ napadeného rozhodnutí. Z těchto důvodů považuje krajský soud posouzení zvládání základních životních potřeb oblékání a obouvání, tělesné hygieny a výkonu fyziologické potřeby za nedostatečné a závěry žalovaného v tomto rozsahu za nedostatečně podložené.

V. Závěr a náklady řízení

27. Krajský soud proto zrušil žalobou napadené rozhodnutí podle § 76 odst. 1 písm. b) s. ř. s. a v souladu s § 78 odst. 4 s. ř. s. věc vrátil žalovanému k dalšímu řízení. V dalším řízení žalovaného váže právní názor krajského soudu (§ 78 odst. 5 s. ř. s.).
28. Výrok o náhradě nákladů řízení vychází z § 60 odst. 1 s. ř. s. Žalobci vzniklo právo na náhradu nákladů řízení. Žádné ovšem neuplatnil. Proto mu krajský soud náhradu nákladů řízení nepřiznal. Žalovaný nemá právo na náhradu nákladů řízení ex lege (§ 60 odst. 2 s. ř. s.).

Poučení:

Proti tomuto rozhodnutí lze podat kasační stížnost ve lhůtě dvou týdnů ode dne jeho doručení. Kasační stížnost se podává u Nejvyššího správního soudu. V řízení o ní musí stěžovatele zastupovat advokát. To neplatí, má-li stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, právnické vzdělání, které se vyžaduje pro výkon advokacie.

Brno 15. prosince 2021

Mgr. Filip Skřivan, v. r.
samosoudce